

Göteborgs Stad

Norra Hisingen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2014-02-24
Diarienummer N140-
0107/14

Kultur och Fritid

Christer Klingberg
Telefon: 031-366 88 44
E-post: christer.klingberg@norrahisningen.goteborg.se

Återrapport av tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning samt kontroll av läkemedelsförsäljning 2013

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner föreliggande återrapport av genomförd tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning samt kontroll av den receptfria läkemedelsförsäljningen 2013.

Ärendet

Sedan november 1995 har stadsdelsnämnderna inom respektive upptagningsområde ansvar för tillsyn avseende försäljning och servering av folköl. Stadsdelsnämnderna har vidare ansvar för den lokala tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i tobakslagen om förbud mot försäljning eller utlämning av tobaksvaror till den som inte har fyllt 18 år. Från och med år 2011 gäller det även kontroll av läkemedelsförsäljningen. Tillsynsarbetet och kontrolluppdraget, inom Norra Hisingens stadsdelsnämnds upptagningsområde år 2013, har slutförts och redovisas i en återrapport.

Bakgrund

Tillståndsplikten för detaljhandel med folköl ersattes 1995 med en automatisk rätt att bedriva ölförsäljning under förutsättning att verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal samt att livsmedel säljs i lokalen. Kommunfullmäktige beslutade i november 1995 att delegera tillsynen avseende försäljning och servering i vissa fall av folköl till respektive stadsdelsförvaltning. Tillsynen inom Norra Hisingen stadsdelsförvaltning samordnas i enlighet med rutinerna inom de flesta stadsdelsförvaltningar utifrån bestämmelserna i tobakslagen om förbud mot försäljning eller utlämnande av tobaksvaror eller nikotinläkemedel till den som inte fyllt 18 år och alkohollagen angående detaljhandel med öl.

Tillsynen genomförs av sektor kultur och fritid. Kontroll av försäljningen av receptfria läkemedel utförs av samma personal vid besök på angivna försäljningsställen.

Det åligger den enskilde butiksinnehavaren anmäla att denne ska sälja öl och tobak. En anmälan görs genom att en avgift betalas till tillståndsenheten inom Social resursförvaltning. När avgift samt en formell ansökan inkommit till tillståndsenheten beviljas tillståndet. Vad gäller läkemedelsförsäljning ska näringsidkaren göra en anmälan till Läkemedelsverket innan försäljning kan ske. Läkemedelsverket har nationellt ansvar för efterlevnaden av lagen och kommunen har ansvar för den lokala kontrollen.

Social resursnämnd beslutade den 14 mars 2012 om vissa förändringar för tillsynsarbetet i stadsdelarna. I korthet innebär beslutet att tillsynsavgifterna för folköl, tobak och vissa receptfria läkemedel ska vara prestationsbaserat. Det innebär att

stadsdelarna får sin tillsynsavgift utbetald av Social resursnämnd först vid utförd tillsyn. Stadsdelarna måste också varje år lämna in en tillsynsplan till tillståndsenheten.

Social resursnämnd beslutade också om en ny fördelningsmodell för avgifterna. Kommunen tar ut särskilda tillsynsavgifter i samband med tillsyn av folkölsförsäljning, tobaksförsäljning och läkemedel. Tillsynsavgiften varierar från 1 500 kr till 3 100 kr beroende på omfattningen av försäljningen avseende typ av varor. Administration av tillsynsavgifter sker genom tillståndsenheten inom Social resursförvaltning. Ett överskott efter avdrag för administrativa kostnader tillförs respektive stadsdelsförvaltning. Debiteringen baseras på egen anmälan från butik eller servering.

Tillsynsavgifter:	Kr per år	Tillståndsenheten	Stadsdelarna
Folköl eller tobak	1800	900	900
Folköl och tobak	2100	1200	900
Vissa receptfria läkemedel	1500	750	750
Vissa receptfria läkemedel och folköl eller tobak	2600	1300	1300
Vissa receptfria läkemedel och folköl och tobak	3100	1700	1400

Lagstöd

Villkor för försäljning av öl och tobak regleras i alkohollagen och tobakslagen. Den 1 november 2009 trädde en ny lag (2209:730) om handel av vissa receptfria läkemedel ikraft.

Tillsynsarbetet

Tillsynsbesöken på försäljningsställen av folköl baseras på en förteckning från tillsynsmyndigheten över vilka som betalat in avgift för år 2013. Årets förteckning rörande stadsdelsnämnden i Norra Hisingens upptagningsområde innehåller 34 försäljningsställen som har betalat in avgift för att få sälja folköl/tobak/läkemedel eller enbart något av det, utöver de restauranger, som omfattas av Social resursförvaltnings inspektionsverksamhet. Ett godkännande som försäljningslokal av livsmedel utgör fortfarande grunden för rätten att få sälja öl medan inga sådana villkor föreligger när det gäller tobaksförsäljning. Det ankommer därför på den som utför tillsyn kring eventuell folkölsförsäljning att även kontrollera om tobaksförsäljning förekommer.

En tillkommande uppgift i samband med tillsynsbesöken har blivit att påminna den som säljer öl/tobak/ läkemedel om den anmälningsskyldighet som föreligger, vilken i förlängningen medför affärsidkaren en särskild tillsynsavgift.

Social resursförvaltning följer upp, bevakar och driver ärenden kring uteblivna avgifter som stadsdelen anmält.

Egentillsyn

Det åligger kommunen att i samband med tillsyn informera handlarna om skyldigheterna att ha en särskild egentillsyn över öl- och tobaksförsäljningen, helst i form av ett utarbetat skriftligt program. Detsamma gäller för läkemedelsförsäljning. Vid tillsynsbesöken under år 2012 konstaterades att egentillsynsprogram förekom på de flesta försäljningsställena. Vid samtal med ansvarig personal angavs ofta att man diskuterade och påminde om reglerna vid personalmöten och liknande men att man inte upplevt att särskilda program skulle vara motiverade. Nyanställd personal fick särskild information.

Sexton butiker saknar skriftligt egentillsynsprogram gällande tobaks- och ölförsäljning. Vid tillsynen informerades butikens personal om skyldigheten att ha egentillsynsprogram.

Tillsyn under 2013

Antal försäljningsställena	Antal tillsynsbesök	Antal som ej anmält försäljning	Antal som ej hade skriftligt egenkontrollprogram	Antal som hade annan anmärkning
34	34	0	16	0 bristande matutbud

Tillsynen utfördes under 2013 av planeringsledaren vid sektor kultur och fritid. I samband med tillsynsbesöken lämnas information om gällande regler och kundinformationen kring försäljningsrutinerna granskas, liksom omfattningen av livsmedelsutbudet i de butiker som tillhandahåller öl. Personalens ansvar och kunskaper inom området tas upp.

Vid tillsynsbesöken förs särskilda samtal med affärspersonalen kring eventuellt upplevda problem. Från årets tillsyn har inga direkta konfliktsituationer noterats.

Överlag uppger man sig inte uppleva några nämnvärda problem kring försäljningen, varvid man delvis hänvisar till effekterna av kommunens anslag på dörrar och i kassor. Vid situationer som uppstått har det handlat om ungdomar under 18 år som försöker handla cigaretter.

Vad gäller kontrollen av försäljning av receptfria läkemedel fokuserades vid årets tillsyn huvudsakligen på exponering och förekomst av egenkontrollprogram. Detta fungerade enligt gällande föreskrifter.

Förvaltningens slutsatser

Med de undantag som här beskrivits har tillsynen bekräftat att kunskaperna om gällande bestämmelser vad gäller försäljning av folköl och tobak över lag är goda. Regelverket kring försäljning av receptfria läkemedel är oftast känt av personalen och riktlinjerna följs. Personalens kunskaper och attityder till försäljningsregler och kommunens system för tillsyn och kontroll är övervägande positiva.

En försämring har dock skett beträffande egentillsynsprogram jämfört med föregående års tillsynskontroller. Antalet påpekanden angående försäljningsställena som inte haft egenkontrollprogram eller där personalen inte haft kunskap om dessa har ökat, från nio stycken 2012 till sexton stycken 2013. Erfarenheterna från årets tillsyn ger därmed anledning till att stödja handlarna mer i att utveckla sin egenkontroll nästa år. Det finns för det ändamålet många goda exempel på bra rutiner från Social resursförvaltning och andra kommuner som kan användas.

GÖTEBORGS STAD
Norra Hisingen

Ylva Runnström
Stadsdelsdirektör

Pähr Nystöm
TF Sektorschef
Kultur och Fritid